

PLITVIČKA
JEZERA
Nacionalni park
National Park

LIKA
DESTINATION

- Smart sustainable destination

IQM
Destination

LIKA DESTINATION DAYS

Uspostava sustava pokazatelja održivosti turizma

Dr.sc. Izidora Marković Vukadin

Težak put do stvarnih saznanja o stanju održivosti turizma

KOLIKO SU KRUZERI ŠTETNI? 'Kriva je percepcija da tu postoji negativan utjecaj, a Luka Dubrovnik je perjanica u zaštiti okoliša'

Autor: [Aida Čakić](#) | Datum objave: 16.09.2019.

Autori fotografija: [Goran Mratinović](#)

U sklopu projekta 'ReDu – provedba Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom Grada Dubrovnika' održano je predavanje 'Gospodarenje otpadom u kruzingu turizmu te njegov utjecaj na ozon' na kojemu su pročelnica Odjela za akvakulturu Sveučilišta u Dubrovniku Marijana Pečarević i voditelj Odjela za sigurnost, zaštitu okoliša i operativne poslove Lučke uprave Dubrovnik Dario Barbarić prezentirali znanstvena saznanja o ovoj temi.

?

STRUČNJACI UPOZORAVAJU

Tajnoviti kruzeri: Troškovi onečišćenja Jadrana sedam puta veći od prihoda

Autori: [tportal.hr/Hina](#)

Od negativnog...

UMJESTO ŠUMA SLAPOVA - STROJEVI

SLUČAJ PLITVICE Posjetili smo Nacionalni park u kojem traje pobuna zbog nicanja apartmanskih naselja

Autor: Boris Pavelić

Objavljeno: 23. srpanj 2017. u 8:18

A+ A- E

»Mi nismo stručnjaci. Nismo ni ekološki osviješteni kao što su zaštitari prirode. Ali znate zašto smo ovdje? Pa mi ovdje živimo! Ovaj park hrani cijelu regiju, pa ako mi ovo dopustimo, tko će spriječiti«, pitaju se hrvatski branitelji

Beton teče, bageri rulaju. Da, baš ondje - na Plitvicama, točno iznad Velikog slapa, vizure koju cijeli svijet poznaje. Bageri rulaju, dizalice dižu, kamioni mješalice dovoze, strojevi grme, beton teče, gradi se naveliko - »Zidan, zidan jer se mora«, pjevaju momci iz TBF-a. Stotinjak, dvjesto metara od Velikog slapa, neposredno uz svježi, biserni potok Plitvice, koji taj slap tvori, niču apartmanska naselja - »ekološka«, dakako. Pođete li na internetske turističke servise, lako ćete naći - noćenje ondje doseže i petsto eura za noć.

Je li onda čudno da je para, eto, provrtila i tu, gdje nikad ne bi smjela - u srce najpoznatijeg hrvatskog nacionalnog parka, gdje je priroda filigranski osjetljiva, voda još uvijek poput zvona biserna, gdje se ništa ni taknuti ne bi smjelo - jer ako bi se smjelo, čemu onda nacionalni park?

Foto Nenad Reberšak / Borna Filić / PIXSELL

Tweetaj

Pogledaj sve iz: Hrvatska

Pogledaj sve vijesti

246
komentara

Plitvice su pune fekalija: Kako smo uništili naše čudo prirode?

Ostavke, predbacivanja i prebacivanja odgovornosti obilježila su posljednje godine Plitvičkih jezera. Previranja se događaju u pozadini jasnih i nedvosmislenih prijetnji UN-a da Hrvatska mora zaustaviti devastaciju parka

Like 2.8K Share
Send Twitter Viber Email

Like 1.3M 50001 prikaza

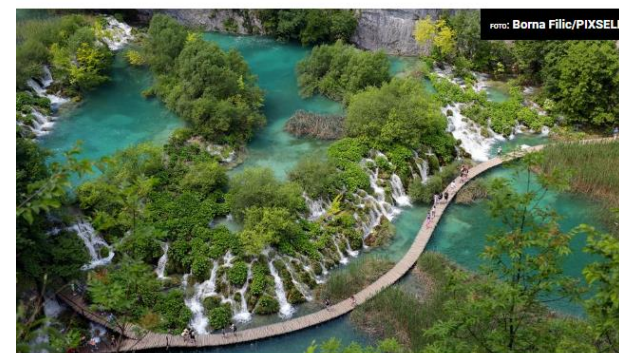
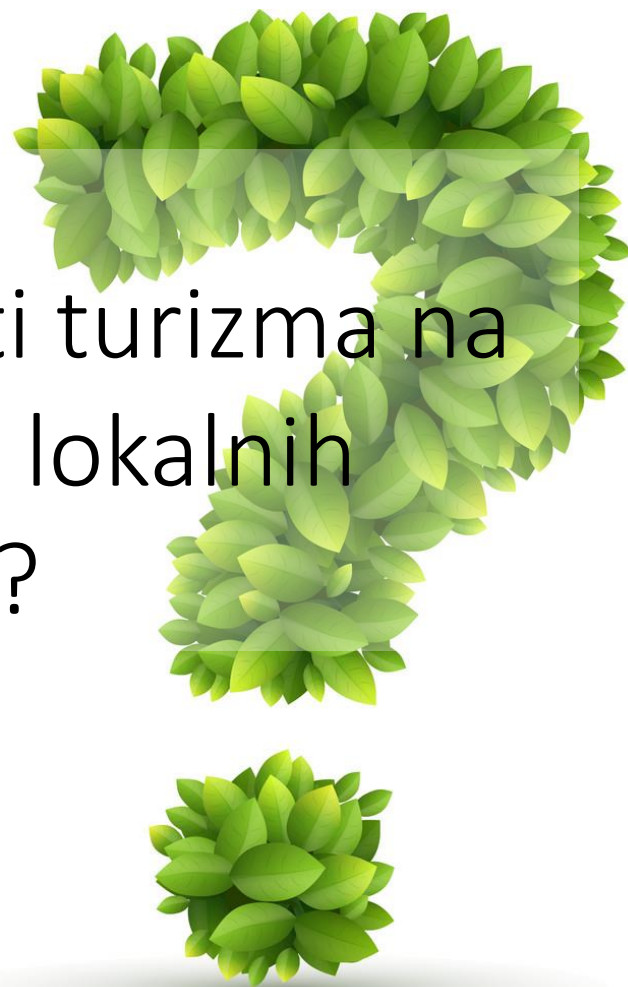

Foto: Borna Filić/PIXSELL

Što znamo o održivosti turizma na
razini regionalnih i lokalnih
destinacija?

Što je CROSTO?

- CROSTO predstavlja **dugoročni projekt** Instituta za turizam pokrenut u suradnji sa UNWTO, uz **financijsku potporu MINT**.
- CROSTO je jedan od već sada 30 **opservatorija** održivog razvoja turizma u svijetu koji zajedno čine tzv. **INSTO mrežu** pod pokroviteljstvom UNWTO-a.

Koristi CROSTO-a

- ✓ Alat za informirano upravljanje
- ✓ Organiziran sustav podataka za mjerenje održivosti turizma
- ✓ Bolja suradnja dionika u destinaciji
- ✓ Zajednička i usporediva metodologija na nacionalnoj i međunarodnoj razini

- ✓ Unaprjeđenje kvalitete života lokalne zajednice
- ✓ Unaprjeđenje kvalitete iskustva gostiju

Faze razvoja Opservatorija

Uspostava praćenja održivosti na lokalnoj razini

Uključivanje novih destinacija

Razlozi odabira:

- Lokacija
- Turistička razvijenost
- Izloženost negativnim utjecajima turizma
- Uključenost u projekte posvećene održivosti turizma i destinacije

Primjeri destinacija

- **Plitvička jezera**

- Visoka razina opterećenja zajednice: 135 noćenja po stanovniku (LSŽ 61)
- Visoka razina opterećenja turističkom izgradnjom – 538 noćenja po UGP (LSŽ 5)

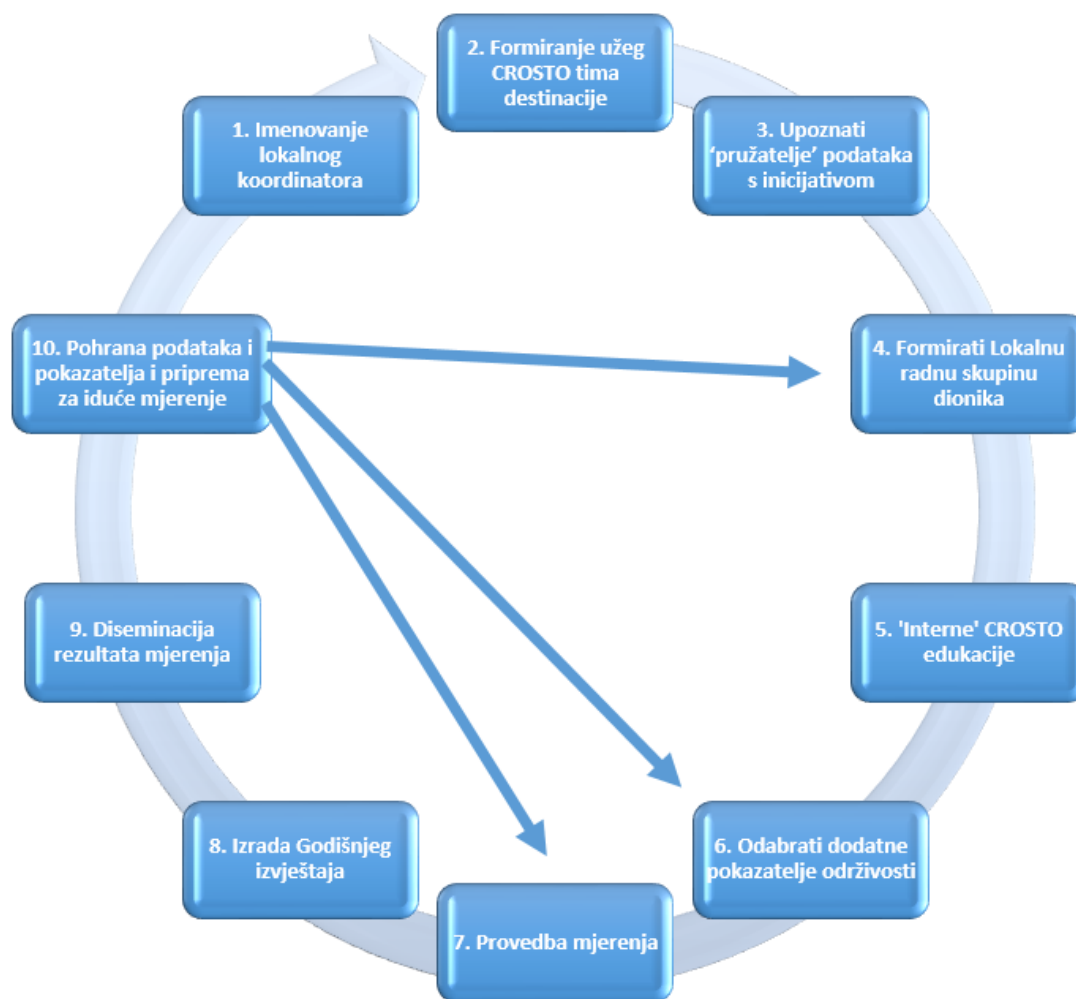
- **Slunj**

- noćenja po stanovniku (KAŽ 5,48-); 81,36 kreveta po UGP (0,86 –KAŽ)

- **Rakovica**

- Brojne aktivnosti usmjerene na održivost (eko akcije, usmjerenost na održivo gospodarenje otpadom, razvoj cikloturizma i ostalih selektivnih oblika turizma, itd.)

Koraci u uspostavi procesa mjerenja na razini destinacije

Lokalni koordinator

- Ključna osoba za operacionalizaciju provedbe mjerenja održivosti u destinaciji
- Formalno imenovan zaposlenik od strane uključene institucije na razini destinacije (TZ/grad/općina)
- Jedan od zadataka u sklopu postojećeg radnog mjesta

- Naglasak na poznavanju destinacije, ključnih izazova u upravljanju destinacijom i dionika unutar destinacije
- Poželjna visoka razina organizacijskih sposobnosti i poznavanje komunikacijskih vještina

Zadaće lokalnog koordinatora

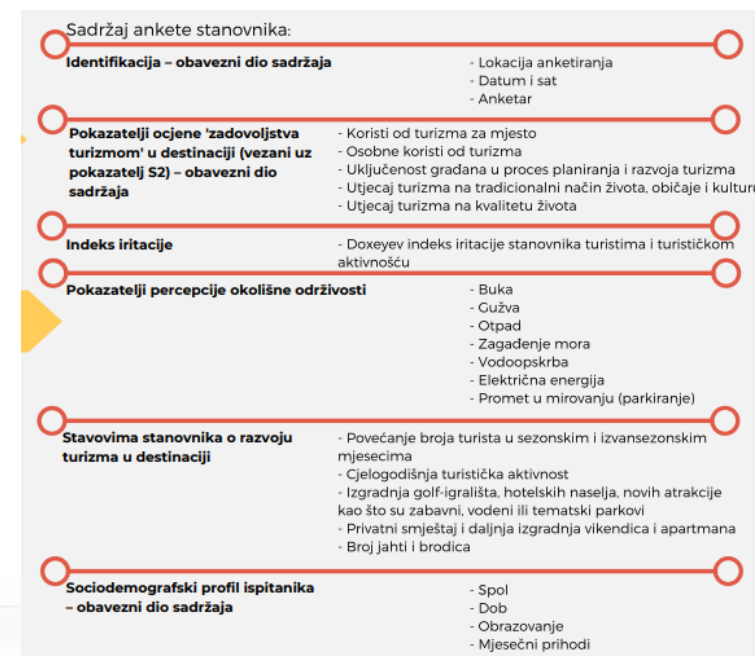

- Detaljno se upoznati s baznim pokazateljima
- Organizirati inicijalni sastanak s uključenim dionicima (gradski/županijski upravni odjeli, turističke zajednice, ponuđači smještaja, HEP, komunalno poduzeće, itd.);
- Poticati turističke zajednice/gradove/općine da 'u kući' organiziraju tim
- Upoznati 'pružatelje' podataka s inicijativom i njihovim ulogama
- Formirati lokalnu radnu skupinu dionika + kontinuirana suradnja i komunikacija

Zadaće lokalnog koordinatora

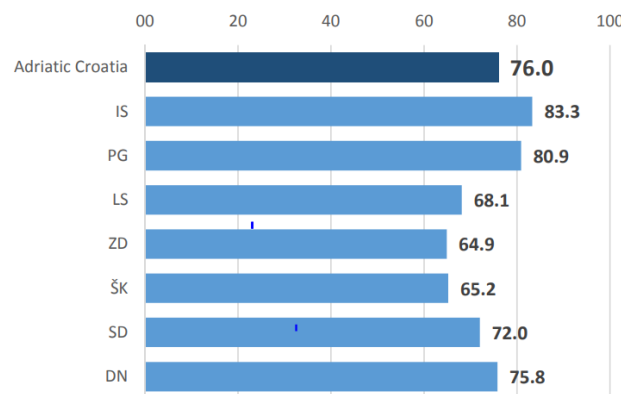
- Organizirati prikupljanje primarnih podataka (anketiranje)
 - Definirati sadržaj istraživanja (prema pripremljenim obrascima/aplikacijama)
 - Određivanje populacije interesa i veličine uzorka (priručnik)
 - Metoda prikupljanja podataka (zavisno od mogućnosti)
 - Nadzor provedbe anketiranja
 - Obrada i analiza podataka
 - Izvještavanje

Zadaće lokalnog koordinatora

- Izvještavanje (što jednostavnije, kroz grafičke prikaze) :
 - Radne skupine o prikupljenim podacima/pokazateljima
 - Turističkog/gradskog/općinskog vijeća
 - Drugih članova Nacionalne mreže
 - Šire zainteresirane javnosti (komunikacijske aktivnosti)

Counties: IS Istria, PG Primorje-Gorski Kotar, LS Lika-Senj, ZD Zadar,
SK Šibenik-Knin, SD Split-Dalmatia, DN Dubrovnik-Neretva

Uloga lokalne radne skupine

- Potpora lokalnom koordinatoru pruženjem informacija i podataka
- Zajednička analiza rezultata te prijedlozi aktivnosti
- Za svaku destinaciju potreban je specifičan pristup zbog raznolikosti procesa prikupljanja podataka / dostupnosti podataka

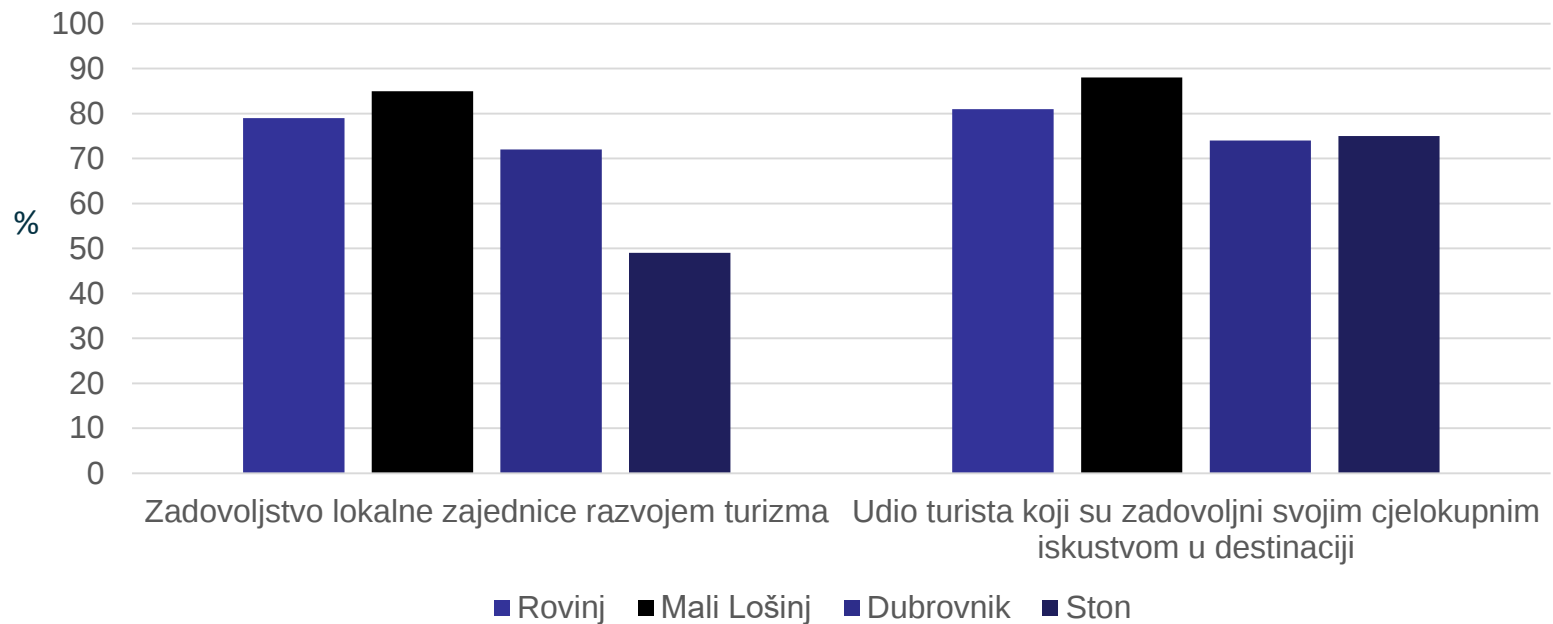

Pregled 15 baznih pokazatelja

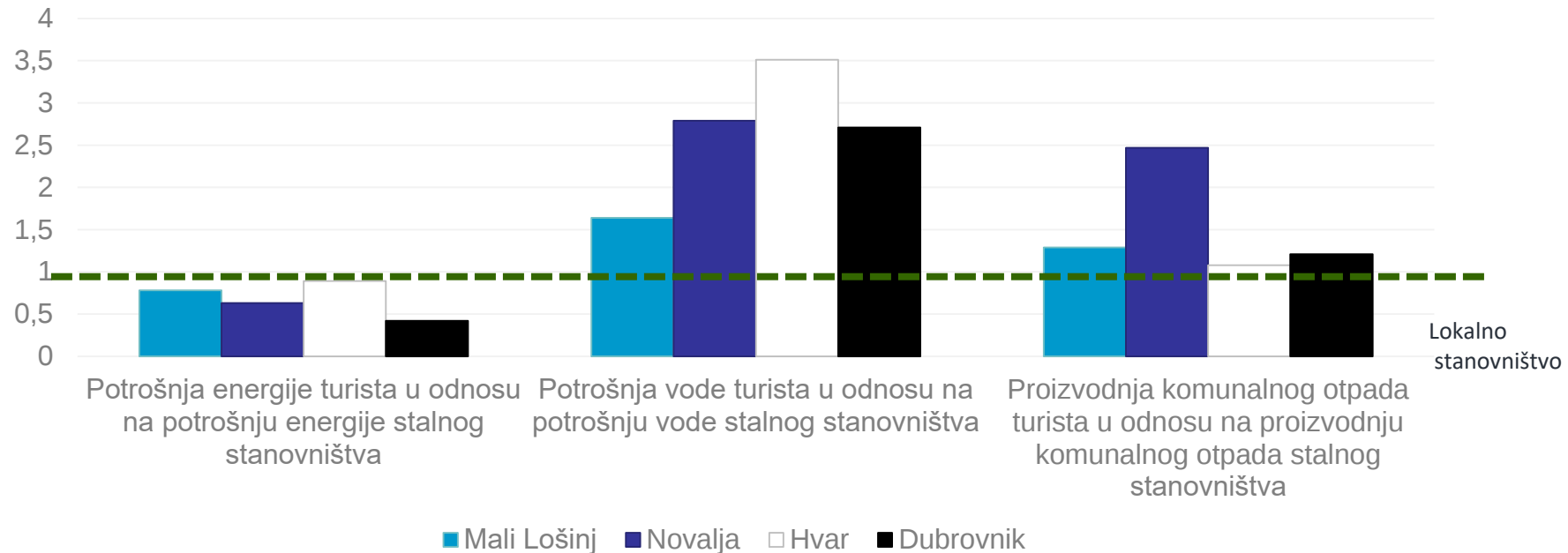

Odabrani bazni CROSTO pokazatelji	UNWTO obavezna područja	ETIS područje
Broj turističkih noćenja (komercijalnih i nekomercijalnih) na stotinu stalnih stanovnika	Lokalno zadovoljstvo turizmom	C Socijalni i kulturni utjecaji
Udio stalnog stanovništva destinacije koje je zadovoljno turizmom		
Udio turista koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji		A Upravljanje destinacijom
Postotak ponovljenih/stalnih turista u destinaciji		
Udio turističkih poduzeća koja koriste sustave dobrovoljnog certificiranja/označavanja ekološkog poslovanja		
Broj turističkih noćenja u komercijalnom smještaju	Ekonomске dobrobiti destinacije	B Ekonomske vrijednosti
Izravna zaposlenost u turizmu kao udio ukupne zaposlenosti u destinaciji	Zaposlenost	
Postotna godišnja bruto popunjenost smještajnih kapaciteta	Sezonalnost turizma	
Prosječna dnevna potrošnja turista u eurima		
Potrošnja energije turista u odnosu na potrošnju energije stalnog stanovništva	Upravljanje energijom	D Okolišni utjecaji
Potrošnja vode turista u odnosu na potrošnju vode stalnog stanovništva	Upravljanje vodama	
Postotak otpadnih voda destinacije tretiranih do najmanje sekundarne razine prije ispuštanja	Obrada otpadnih voda	
Proizvodnja komunalnog otpada turista u odnosu na proizvodnju komunalnog otpada stalnog stanovništva	Upravljanje krutim otpadom	
Udio destinacijskog područja izvan stalnih naselja na kojem su izgrađeni objekti ugostiteljsko-turističke namjene	Kontrola razvoja	
Udio destinacijskog područja unutar građevinskog područja naselja na kojem su izgrađeni objekti ugostiteljsko-turističke namjene	Kontrola razvoja	

Zadovoljstvo lokalne zajednice i turista

Omjer potrošnje resursa stanovnika i turista

Kako početi?

- ✓ Formalni dopis za uključenje u mrežu (Lidija.nujic@iztztg.hr)
- ✓ Priručnik za mjerenje i praćenje održivosti turizma
- ✓ Projektiranje specifičnih pokazatelja za svaku destinaciju
- ✓ Aplikacije za unos primarnih istraživanja
- ✓ Konzultacije s timom Instituta za turizam

Priručnik

- Priručnik
(http://www.crosto.hr/files/file/prirucnik/prirucnik_za_mjerenje_i_pracenje_odrzivosti_turizma_za_destinacije_crosto.pdf)
- Svrha priručnika jest da destinacije mogu samostalno (ili uz minimalne konzultacije) uspostaviti sustav mjerenja, od formiranja lokalne radne skupine, prikupljanja podataka, izračuna, analize i diseminacije rezultata mjerenja.

Pokazatelj	O2 - Potrošnja vode turista u odnosu na potrošnju vode stalnog stanovništva (po noćenju)
Obrazloženje	Voda je ključni resurs i ograničavajući čimbenik razvoja turizma, posebice uslijed povećanih rizika uzrokovanih klimatskim promjenama, hidrološkim anomalijama i sl. Potrošnja vode je ključna tema u Hrvatskoj i zbog velikih gubitaka u vodoopskrbnom sustavu.
Opis	Potrošnja vode u komercijalnim smještajnim kapacitetima u odnosu na potrošnju vode stalnog stanovništva.
Pristup	Složeni pokazatelj čija se procjena temelji na sekundarnim podacima. Ukupna potrošnja vode u komercijalnim smještajnim kapacitetima procjenjuje se na temelju postojećih normi potrošnje vode prema vrsti smještaja i strukture smještajnih kapaciteta. Potrošnja vode u kućanstvima obuhvaća potrošnju vode kućanstava u stanovima pr
Potrebni podaci	• Ukupna finalna potrošnja • Ukupna finalna potrošnja • Ukupan broj ostvarenih • Ukupan broj ostvarenih • Broj stanovnika
Izvori podataka	• DZS za procjenu stalnog stanovništva • Objavljeni podaci → Procjena stanovništva podataka) • eVisitor za broj noćenja • Vodovod/komunalno
Izračun	= Litara po noćenju turista

UPITNIK O OBILJEŽJIMA I STAVOVIMA TURISTA U DESTINACIJI

UVOD (doslovno pročitati ispitaniku):
Dobar dan, moje je ime _____ i u ime TZ _____ i Instituta za turizam provodimo istraživanje o zadovoljstvu naših posjetitelja. Istraživanje je anonimno, njime se ne prikupljaju nikakvi osobni podaci, a vaši odgovori ostaju povjerljivi. Molimo Vas da odgovorite na nekoliko pitanja. Intervju će trajati oko 5 minuta. Hvala!

P1 Je li ovo Vaš prvi posjet ovom mjestu?
1. Da – prijdite na P3
2. Ne – nastavite s P2

P2 Koliko ste puta posjetili ovo odredište tijekom posljednjih pet godina?

P3 S kime putujete? MOGUĆE VIŠE ODGOVORA!
1. Sam(a)
2. S partnerom
3. S ostalim članovima obitelji (djeca, roditelji, ostali)
4. S prijateljima/ poznanicima
5. S organiziranom grupom

P4 Kojim ste prometnim sredstvom proputovali najveći dio puta (najveću udaljenost) od mjesta stalnog boravišta do ovog odredišta? MOGUĆ JEDAN ODGOVOR!
1. Automobilom (vlastitim, poslovnim ili u vlasništvu prijatelja/rođaka)
2. Automobilom iznajmljenim
3. Automobilom s kamp-kućicom
4. Kamperom
5. Autobusom
6. Motociklom
7. Biciklom
8. Vlakom
9. Zrakoplovom
10. Brodom/ trajektom
11. Jahtom/ jedrilicom
12. Nekim drugim sredstvom

P5 Navedite prosječnu dužinu putovanja (km) od mjesta stalnog boravka do ovog odredišta!
_____ km

Mogućnosti proširenja baznih pokazatelja i/ili pokazatelji specifični za destinaciju

Poticaži za razmišljanje:

- Koje su specifičnosti Vaše destinacije?
- Kako turizam utječe na Vašu destinaciju?
- Koji su negativni utjecaji turizma (kojih ste sve svjesniji)?
- Mijenja li se stav lokalne zajednice o turizmu? Kako?
- Mijenjaju li se stavovi/ponašanje turista u destinaciji? Kako?

Koje utjecaje turizma mislite da bi trebalo pratiti? Npr., moguće dodatne/proširene teme:

- Prostor
- Okoliš i infrastruktura
- Zaštićena baština (prirodna i kulturna)
- Promet
- Zaposlenost
- Kvaliteta života u destinaciji
- Sigurnost
-

Teme	Pokazatelji
Prostor	• Gustoća izgrađenosti građevinskog područja • Potencijal povećanja građevinskog područja • Veličina morskog i plažnog prostora • ...
Okoliš i infrastruktura	• Čistoća mora, zraka • Broj sunčanih dana • Broj dana s ekstremnim klimatskim uvjetima • Razina buke • ...
Zaštićena baština	• Ugroženost lokaliteta • Ugroženost bioraznolikosti • ...
Promet	• Prometno opterećenje cesta • Raspoloživost parkirališnim mjesta • Dostupnost javnog prijevoza • Pješačke zone, šetnice, biciklističke staze •
Stanovništvo/ zaposlenost	• Broja stalnih stanovnika (dobne skupine, obrazovanje) • Broj sezonskih radnika • Broj samozaposlenih (prema područjima) • ...
Kvaliteta života u destinaciji	• Prosječan prihod domaćinstva po stanovniku • Ukupan BDP • Indeks cijena • Ukupan broj (novoosnovanih) tvrtki (u turizmu) • ...

Primjer
pokazatelja
prema
temama

Aplikacije

- CROSTO StanApp - aplikacija za unos i obradu podataka iz primarnog istraživanja stavova stanovnika
- CROSTO TurApp - aplikacija za unos i obradu podataka iz primarnog istraživanja stavova turista
- <http://www.crosto.hr/hr/korisni-dokumenti/aplikacije-prim-istrazivanja/>

CROSTO StanApp				
Grupa pitanja	Obavezno / Sifra	Pitanje	Uključeno?	Novi broj
Pitanja o utjecaju turizma na Vaš grad/općinu (u kojoj mjeri se ispitanici slažu s tvrdnjama)	P1.1	1. Utjeljed turističkog razvoja povećali su se moji troškovi života	DA	P1.1
	P1.2	2. Zapošljavanje stranaca za potrebe turizma ugroziće kvalitetu života u mom gradu/općini	DA	P1.2
	P1.3	3. Turistička izgradnja narušuje izgled mog mjesta	DA	P1.3
	P1.4	4. Turizam donosi koristi mom gradu/općini	DA	P1.4
	P1.5	5. Turizam donosi samo loše plaćena radna mjesta	DA	P1.5
	P1.6	6. Javni sektor (Grad/općina, javna poduzeća) treba više ulagati u razvoj turizma u mjestu	DA	P1.6
	P1.7	7. Prisutnost turista tijekom cijele godine bi mi smetala	DA	P1.7
	P1.8	8. Samo manjina građana ima koristi od turizma	DA	P1.8
	P1.9	9. Privatni sektor (smještaj, ugostitelji, agencije) treba više ulagati u razvoj turizma u mjestu	DA	P1.9
	P1.10	10. Daljnji razvoj turizma u mjestu svakako treba podržati	DA	P1.10
Odnos prema turistima	P2	Koja od sljedećih tvrdnji najbolje opisuje Vaš odnos prema turistima	NE	
Uključenost građana u proces	P3	U kojoj ste mjeri zadovoljni uključenosti građana u proces	DA	P3

H V A L A N A P A Ž NJ I !

Pitanja?

Kontakti:

Adresa:

Institut za turizam, Vrhovec 5
10000 Zagreb, Hrvatska

Tel.:

+385/1/3909 666

E-mail:

info@iztztg.hr,
izidora.markovic@iztztg.hr

Web:

www.iztztg.hr;
www.crosto.hr

60

godina / anniversary

institut za turizam
institute for tourism